

Výklad listu Efezským

Praxe všedního dne

(křesťanská etika) Ef 4,25 – 6,9

Zbývající část 4. kapitoly a následně celá 5. kapitola a začátek šesté ukazují prakticky, co to znamená odložit starého člověka, obnovit mysl a obléci nového člověka. Abychom získali názornou představu, ukazuje nám Pavel změnu na našich vzájemných vztazích.

25 *Proto zanechte lži a `mluvte pravdu každý se svým bližním`, vždyť jste údy téhož těla.*

26 *`Hněváte-li se, nehřešte.` Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce*

27 *a nedopřejte místa ďáblu.*

28 *Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými.*

29 *Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost.*

30 *A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení.*

31 *Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost;*

32 *buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.*

Lež a pravda

25 *Proto zanechte lži a `mluvte pravdu každý se svým bližním`, vždyť jste údy téhož těla.*

První, co máme opustit, je tedy **lež**. Tu Boží děti nemají používat. Co je to vůbec lež? Obecně lze říci, že **lež je vědomé podávání nesprávných či neúplných informací**. O tom, jak je lež v životě lidí rozšířena, je zbytečné mluvit. Platí tu Boží výrok: *Jeden druhého svou řečí šálí, mluví úlisnými rty a obojakým srdcem* (Ž 12,3). Lidé vyměnili Boží pravdu za lež (Ř 1,25).

Důvody, proč lidé lžou, jsou různé. Třeba proto, aby odstranili důsledky svého předchozího špatného počínání, aby se nepřišlo na to, co vlastně udělali. Lež je každá nepoctivost, ať je to zastírání skutečnosti, zveličování, nedodržení slibu, atd.

Co říká o lži Bible? Lež je hřích a je Písmem jednoznačně odmítnuta. *Těchto šest věcí Hospodin nenávidí a sedmá je mu ohavnost: ... křivý svědek, který šíří lži* (Př 6,17-19). *Vaše slovo buď `ano, ano - ne, ne`; co je nad to, je ze zlého* (Mt 5,37). *Mluvte každý svému bližnímu pravdu* (Za 8,16). *Neobelhávejte jeden druhého...* (Ko 3,9).

Věřící lidé tedy mají zásadně za všech okolností mluvit pravdu. Neuznává lidské klasifikace lží na malé a velké či na neškodné nebo milosrdné. Neví nic o „nevinných“ lžích, které „nikomu neuškodí, ale mohou pomoci“. Nelze jím ospravedlnit „milosrdné lži“, jimiž chceme lidi chránit před nepříznivou skutečností. Rovněž tak je lží i teorie „dvojí pravdy“ – oficiálního názoru a vnitřního přesvědčení.

Zvláště se varujme lží v dobrém úmyslu pro dobrou věc. Boží věci se **nikdy** neobhajují nečestnými prostředky. Komenský řekl, že jsou-li nečestné prostředky, jsou nečestné i cíle, které jimi hájíme.

Učte se od našeho Mistra Jana Husa pravdu bránit, mluvit, držet až do smrti.

(Viz též William MacDonald: Efežanom, str. 83).

Někdy je opravdu nemilosrdné říci pravdu. Může to skutečně někomu z lidí ublížit (např. těžce nemocným říci jejich diagnózu). Ale člověk se nikdy nemá uchýlit ke lži. Potřebujeme k tomu životní moudrost od našeho Pána. Mluvit pravdu neznamena, že musíme říci vše, co víme. Moudrý člověk si občas musí ponechat pravdu pro sebe.

Umění zpracovat hněv

26 *‘Hněváte-li se, nehřešte.’ Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce*
27 *a nedopřejte místa d’áblu.*

Hněv je svým způsobem ovoce těla (viz Ga 5,20). Je to něco, co nás přirozeně v našem životě provází. Nikdo z nás asi nemůže říci: „Ale já se přece nikdy nehněvám!“ S hněvem zápasíme všichni, i když to někdy nedáváme najevo. Ale je to něco, co by v nás být trvale nemělo. Jak čteme ve verši 31., měl by být od nás vzdálen. *Ale nyní odhodte to všechno: zlobu, hněv* – radí nám Pavel v Ko 3,8.

Je tedy hněv (který je nám tak přirozený) další věcí, se kterou se máme poprat, kterou potřebujeme zpracovat a odložit. Často je náš hněv neopodstatněný a pak je hříchem. V Bibli je málo míst, která člověka k hněvu „opravňují“. Je to náš text a pak také např. zmínka v Př 19,19: (Kral.): *Veliký hněv ukazuj, odpouštěje trestání, proto že poněvadž odpouštíš, potom více trestati budeš.*

Opodstatněný je pouze **spravedlivý hněv**, je-li vědomě pošlapávána spravedlnost. Nemůžeme být lhostejní, jestliže se tupí Bůh a jeho řády – děje-li se nespravedlnost a páchá-li se hřích. Pak nemlčí ani Bůh a dává projev svému hněvu a není špatné svůj hněv v takových případech dát najevo.

Ale v naprosté většině hněv snadno přivádí k hříchu. Většina lidí se domnívá, že se hněvají právem. A přitom se mýlí a hřeší. Často staví na domněnkách a na neověřených sděleních jiných lidí, místo na faktech a objektivních skutečnostech. Dbejme proto na pokyny Písma, abychom ve svém hněvu nehřešili.

Kdy se hněvat?

Apoštol Jakub nám dává moudrou radu: *Pamatujte si, moji milovaní bratří: každý člověk ať je rychlý k naslouchání, ale pomalý k mluvení, pomalý k hněvu; vždyť lidským hněvem spravedlnost Boží neprosadíš* (Jk 1,19.20). My to mnohdy děláme obráceně – okamžitě se rozpálíme hněvem, aniž bychom vůbec vyslechli, proč nám náš bližní udělal to, kvůli čemu se hněváme. Podobně nám to radí i Kazatel: *Nebud’ snadno popudlivý k hněvu, mrzutost odpočívá v klíně hlupáků.* (7,9 – B21). Hněvejme se tedy s rozmyslem. A to i při zmíněném odpouštění trestu – zde máme hněv ukazovat, ne mít ho v sobě.

Jak dlouho se hněvat?

Je řada lidí, kteří neví, kdy s hněvem skončit. Abner to musel připomenout Joábovi po prohrané bitvě: *„Což musí meč požírat nepřetržitě? Nevíš, že nakonec zůstává jen hořkost? Kdy konečně poručíš lidu, aby se vrátil a nehonil své bratry?“* (2S 2,26). Jsou i křesťané, kteří se hněvají, dokud postižený nepřijde s „přiměřeným pokáním“. Boží slovo dává jasný pokyn: *Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce.* Náš hněv nemá mít trvalý charakter, nesmí se stát chronickou záležitostí, jinak hřešíme. Proto onen dodatek: *a nedopřejte místa d’áblu.* (v.27). Dáváme příležitost d’áblu, aby rozbil naše vztahy, aby hněv přerostl v nepřátelství. Buďme hotovi vždycky svůj hněv rychle ukončit a nikdy jej nepřechovávejme.

Tento verš nám často připomínal můj tchán jako radu pro manželství. Říkal nám, že oni doma nikdy nešli spát, aniž by dali vše do pořádku, co se přes den stalo. Je to moudrá rada, kterou jsem vzal za svou a kterou jsem se snažil vštípit i svým dětem. To, co se během dne přihodí – je jako sněhová koule. Když ji vezmete do ruky, po chvíli se roztopí a není. Ale

když ji vezmete a hodíte ze svahu dolů, nabaluje se na ni další a další snůh. Když to uděláte na kopci, můžete vyvolat lavinu, která vše zničí a rozbije.

Stejně je to i s neřešenými věcmi v našem životě, s neodpuštěním a setrváváním v hněvu. Nakonec je z toho hora, která náš vztah rozbije!

Hněv bez příčiny

Kdo se hněvá na svého bratra, (bez příčiny) bude vydán soudu – říká Pán Ježíš v Mt 5,22. To byl případ Kainův. Nevyvolávají i v nás úspěchy jiných (méně významných bratrů) pocity žárlivosti, které ústí do hněvu? Připomínejme si soud nad Kainem a varujme se tohoto zvlášť ošklivého druhu hněvu.

A když se někdo hněvá na nás?

To se stává. Co dělat v takovém případě? Předně zjistit, zda se nehněvá právem. Pak je třeba udělat kroky k nápravě. Omluvit se, požádat o odpuštění.

Jsou ale také případy, kdy po poctivém zkoumání nechápeme důvod hněvu. Co teď? Jak reagovat?

Bible nám radí v podobných případech: *Vlídna odpověď odvrací rozhořčení, kdežto slovo, které ubližuje, popouzí k hněvu.* (Př 15,1) a dále připomíná, že *vznětlivý muž rozněcuje sváry, kdežto shovívavý spory uklidňuje* (Př 15,18). Nenechme se strhnout k hněvu také, nepřilévejme oleje do ohně. Buďme ve svém hněvu podobní dětem.

A co když přes to všechno se náš protějšek nechce udobřit? Pak je možná jen jedna věc, kterou jsem prožil sám ve svém životě: Vylít svou duši Pánu Bohu, svěřit svého „protivníka“ jemu a nechat to na něm, aby jednal On. A věřte mi, Pán Bůh v mém případě jednal – i když to trvalo několik let. Jde jen o to, abychom my neodpláceli stejnou mincí – abychom takového člověka milovali a byli kdykoliv připraveni se s ním setkat s láskou.

Krádež a poctivá práce

28 Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými.

Bible je zcela nekompromisní i k dalšímu projevu „starého člověka“ – ke krádeži. Jak často se lidé řídí obecně známým pořekadlem: „Kdo nekrade, okrádá rodinu“. Už na počátku putování izraelského národa pouští zaznělo jako jedno ze základních přikázání (z Desatera) ono známé: „Nepokradeš!“ (2M 20,15). Pouhé jedno jediné slovo, ale s dalekosáhlým významem! Bůh dal svůj postoj ke krádeži jednoznačně najevo. A jeho slovo platí dodnes. Krást znamená vědomě přestupovat Boží jasně zjevenou vůli. Proto píše Pavel Korint'ánům: *Nemylte se: Ani..., ani zloději, ... nebudou mít účast v Božím království* (1K 6,9.10).

Mnohdy si myslíme, že vlastně nekrademe – jenže krádež není jen odcizení konkrétní věci konkrétní osobě. Za krádež nutno považovat i zcela jiné věci, např.:

- neplacení dluhů a závazků,
- neplacení daní a daňové úniky,
- používání upravených měř a vah (ve svůj prospěch),
- falšování a zneužívání dokladů,
- nedodržování pracovní doby a její nevyužívání k práci, za kterou jsme placeni,
- pirátské kopie nahrávek či počítačových programů,
- krást můžeme i čas bližních nebo také
- nápady jiných, které vydáváme za své.

Určitě to není seznam konečný – krást se dá cokoli.

Rád bych zdůraznil, že krádež není jen to, co odcizíme jednotlivcům. Slovo „nepokradeš“ se v myslích mnoha lidí zafixovalo právě ve vztahu ke konkrétním osobám, ale daleko méně se bere vážně ve vztahu ke společenskému majetku. Lidé mnohdy říkávají: „Nikoho jsem

neokradl...“, ale přitom si docela bez zábran a výčitek svědomí vezmou z továrny to, co právě potřebují. Ale to je také krádež. Přitom za dob minulých ledacos nebylo k sehnání, ale dnes jsou obchody plné nejrůznějších věcí.

Bible hodnotí jako krádež i krádež společného majetku. Jen si vzpomeňme na Jidáše. Boží slovo o něm píše, že byl „zloděj“ – i když nemůžeme říci, že by okradl Petra, či Jana či někoho z dalších učedníků (J 12,6). Zneužíval však společný majetek ve svůj prospěch. Láska k penězům z něj učinila zloděje.

Svévolné užívání toho, co není naše, je krádež a platí to i o majetku společnosti.

Jedna sestra měla sen: Ozval se zvuk polnice a mrtví vstali a živí byli proměněni a tažení vzhůru do oblak vstříc Pánovi. I ona byla tažena vzhůru, ale najednou zůstala stát a nemohla dál. A tak zjišťovala, co ji drží, a našla pod šaty omotaný kus látky, který nedávno odnesla domů z továrny a ten ji držel k zemi, takže nemohla dál... Jak si oddechla, když se probudila a zjistila, že to byl jen sen. Ale pak šla a látku vrátila zpět tam, kam patřila.

Starý člověk byl zaměřen na sebe, šlo mu o to, aby **on** měl, aby utrl pro sebe, co se dá a používal k tomu všech dosažitelných prostředků – i těch nečestných, nepoctivých, bez ohledu na to, že to, co získal, bylo na úkor jiných.

Nový člověk se od starého diametrálně liší. Je zaměřen na službu jiným, *aby se měl o co rozdělit s potřebnými*. Žije pro svého Pána a v něm pro druhé. A používá k tomu poctivé práce, pracuje svými rukama (nebo svým mozkiem), nežije z práce jiných.

Jsme těmi, kdo *přiloží ruce k pořádné práci?* A pracujeme proto, *abychom se měli o co rozdělit s potřebnými?* Nebo si chceme vše, byť i získané poctivou cestou, ponechat jen pro vlastní potřebu? Anebo snad dokonce používáme i nečestné způsoby získávání majetku nebo jiných hmotných či nehmotných statků? Pavel píše: *A to jste někteří byli. Dali jste se však obmýt, byli jste posvěceni, byli jste ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše Krista...* (1K 6,19). Dá se to říci i o nás?

Špatné a dobré slovo

29 Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost.

Další oblastí, kde se má projevovat nový člověk, je naše řeč.

Z našich úst nemá vycházet *ani jedno špatné slovo* (Kraličtí překládají „mrzutá řeč“). Špatné slovo je dost široký pojem – je zajímavé podívat se i na jiné překlady. Petru překládá – *Ať vám z úst nevychází žádná ošklivá řeč.*

Co z toho vyplývá? Naše řeč nemá být mrzutá a nevlídná – tedy ani my nemáme být mrzutí a nevlídní. Dovedeme si představit našeho Pána, že by se choval tak, že když se na něj obrátíme, tak ho vlastně obtěžujeme? Lidé kolem nás jsou mnohdy mrzutí a nevlídní, takže člověk se bojí za nimi jít. Ale „nový člověk“ by měl být přívětivý a laskavý – aby byla radost za ním jít.

Ale nejde jen o přívětivost a laskavost.

Za mého mládí se hodně dbalo na to, aby se mluvilo spisovně, aby se nepoužívala obhroublá slova a vulgarismy. V této oblasti došlo v posledních dvaceti letech k obrovskému úpadku. To, co se dnes běžně říká v médiích, se dříve zakrývalo pískáním, když šlo o dokumenty. Dnes je to naprosto běžné ve filmech i v televizních seriálech. Lidé mluví hrubě a sprostě. Zaráží mne, že tak dnes mluví i děvčata a ženy. Křesťan – nový člověk v Kristu – by neměl používat vulgarismy a neměl by být hrubý a sprostý. Nový člověk by se měl poznat i podle toho, že si dává pozor na to, jaká slova používá.

Ale Boží slovo jde ještě hlouběji. Nejde jen o naši náladovost, nejde jen o hrubá slova či vytříbenou řeč, ale jde také o obsah toho, co říkáme.

Ten je nejdůležitější – je totiž možno s úsměvem a s vytříbeným slovníkem druhého člověka urazit, snížit nebo pomluvit.

K tomu patří také i to, co píše apoštol Jakub: *Z týchž úst vychází žehnání i proklínání. Tak tomu být nemá, bratří moji* (Jk 3,10). Znovuzrozený člověk nemá nikomu zlořečit, nikoho proklínat, přát mu zlo, ale naopak, má jiným žehnat a modlit se za ně.

Do oblasti „mrzutých řečí“ či špatných slov patří bezesporu pomluvy, ke kterým patří i nám tak blízké „zbožné klepy“. Varujme se toho, abychom posuzovali naše bližní v jejich nepřítomnosti.

Boží slovo nejen popisuje to, co se nehodí – ale uvádí také, co by mělo křesťany charakterizovat. Naše slovo by mělo být takové, aby *pomohlo, kde je třeba*. Máme dbát na to, aby naše řeč byla užitečná. Snažme se potěšit zarmoucené, povzbudit malomyslné a pochválit ty, kdo něco dělají.

Pisatel knihy Přísloví píše: *Unáhlené řeči bodají jako meče, jazyk moudrých je ale jako lék*. (Př 12,18 – NBK). Jak je tomu s námi? Je můj jazyk lékem na nemocná srdce, posilou klesajících kolen či povzbuzením pro ty, kdo ztrácejí naději, anebo dokážu jen ranit a „bodat“?

Zarmucování Ducha svatého

30 A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení.

Občas lidé kladou otázku, co to je – zarmucovat Ducha svatého. Nikde v Bibli nenajdeme napsáno: Zarmucovat Ducha svatého znamená...

Ale z kontextu 30. verše vyplývá, že Duch svatý je zarmucován, když znovuzrozený člověk žije dál starým způsobem života, místo aby opustil staré zvyky, nechal Boha obnovit mu mysl a aby „chodil v novotě života“. Ducha svatého zarmucujeme tím, že konáme to, co bychom už dělat neměli.

... *jehož pečeť nesete pro den vykoupení* – k tomu viz výklad k 1,13.

Vzájemné mezilidské vztahy

Poslední úsek 4. kapitoly hovoří o změně interpersonálních (mezilidských) vztahů. V těch se dopouštíme mnoha chyb a omylů. Mnohdy lidé dovedou mluvit pravdu, poctivě pracovat, vyvarovat se i nevhodného chování a řeči, ale chybují v poslední věci – nedovedou vycházet s jinými lidmi. A našemu Pánu jde o to, aby i naše vzájemné vztahy byly nové, aby **mezi novými lidmi panovaly nové vztahy**. Podívejme se na poslední dva verše kapitoly:

Verš 31. nám ukazuje, co ve vzájemných vztazích u nových lidí **být nemá**:

31 Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utržení a s tím i každá špatnost;

Všechna tvrdost (většina překladů uvádí **hořkost**)

Kdo uvěřil v Pána Ježíše, nemá mít v srdci hořkost. Žádná křivda ani utrpení v nás nemají vyvolat zahořklost vůči bližním. Učme se podobně jako Pavel ve Fp 3,13.14: *... jen to mohu říci: zapomínaje na to, co je za mnou, upřen k tomu, co je přede mnou, běžím k cíli, abych získal nebeskou cenu, jíž je Boží povolání v Kristu Ježíši*. Zapomínat na zlé je velmi blahodárné. Mnoho lidí se ve svém nitru šíří skrytou hořkostí, nedovedou odpustit křivdu (často domnělou) a stále vzpomíná na to, co mělo být už dávno zapomenuto.

Proč se máme zbavovat hořkosti? Pisatel listu Židům píše: *Dbejte na to, ať nikdo nepromešká Boží milost; ať se nerozbují nějaký jedovatý kořen, který by nakazil mnohé*. (Žd 12,15) Je tu tedy reálné nebezpečí: neřešená hořkost je jako kořen, který je zpočátku nepatrný a bezmocný, ale časem sílí a trhá skály. Malý princ (Antoine Saint de Exupery) říká, že baobaby se musejí vytrhávat, dokud jsou maličké. Takový kořen hořkosti je překážkou růstu Boží milosti a co navíc: dokáže pošpinit mnoho lidí. Nepřechovávejme hořkost ve svém srdci – časem roste a čím déle ji chováme, tím hůře se jí zbavujeme. Učme se odpouštět a zapomínat, jak to činil Pán Ježíš.

Jak se zbavit hořkosti? Vzpomeňme si na Chanu, matku Samuelovu. *Ta ... vstala...*

a v hořkosti duše se modlila k Hospodinu a usedavě plakala. (1S 1,10) Jen jdi do Boží přítomnosti a vylij na modlitbě své srdce před Pánem Bohem a svěť mu třeba i s velkým pláčem... a pak prožiješ to, co Chana: *Potom ta žena šla svou cestou, pojedla a její tvář už nebyla smutná.* (v.18)

Připomeňme si také Davida v jeskyni Adulam: *Také se kolem něho shromáždili všichni utlačovaní, všichni stíhaní věřitelem a všichni, jejichž život byl plný hořkosti. Stal se jejich velitelem* (1S 22,2). Máš v srdci hořkost? Jen přijď k němu, jen jdi do Adulam=odpočinutí. Jen se mu svěť, podříd se jeho vedení a zažiješ Boží milost, která mění zahořklého člověka v člověka plného radosti a optimismu.

... **zloba (prchlivost)**

Rovněž prchlivost je projevem „starého člověka“. Působí hanbu lidem, vyznávajícím Pána Ježíše. Věřící člověk nemá být prchlivý. Připomeňme si první projev prchlivosti v Bibli u Kaina. Bůh mu říká: *„Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.“* Kež nám tato Boží otázka zní v našem srdci. Odpovězme si na ni dříve, než v ukvapení provedeme něco, čeho bychom po léta litovali.

Pozor na prchlivost! Je to nepřítel, který dovede napáchat nenapravitelné škody. Boží křehké mosty lidských vztahů, které se jen těžko dají obnovit. Jak je snadné někomu v záchvatu prchlivosti ublížit nebo jej urazit. Ale je pak velmi těžké jít za ním, omluvit se a poprosit o odpuštění.

... **hněv** (viz výše – 4,26)

... **křik (hádky)**

Projevem starého člověka je také **křik** či jak uvádí jiné překlady **hádky**. Mnohdy se hlučně domáháme svých práv, jsme „oprávněně“ rozčilení a nervózní. Takovou atmosféru však jako křesťané kolem sebe šířit nemáme. Není to dobré vysvědčení, když naši sousedé od nás slyší hádky a zvýšený hlas. Charakter Pána Ježíše je zcela jiný - *nekřičí a hlas nepozvedá, nedává se slyšet na ulici* (Iz 42,2). Tento charakter bychom měli mít i my. Tam, kde jsou na denním pořádku křik a hádky, tam nelze mluvit o lásce a svědectví o Pánu Ježíši je narušeno, naráží na rozpor mezi našimi slovy a životem.

Jistěže není kostelíčka, ve kterém by nebylo kázáníčka – výměna názorů je nutná, věci nelze zametat pod koberec – ale věci mají své meze. Jsou i rozdíly mezi námi v našich povahách – ale nezapomínejme na to, že křik a hádky nemají být dominantní v křesťanských rodinách. Je to jakýsi teploměr naší duchovní úrovně.

Pavel psal Timoteovi (2Tm 2,24): *Služebník Kristův se nemá hádat, nýbrž má být laskavý ke všem, schopný učit a být trpělivý.* A také mu řekl: *Bezbožným a planým řečem se vyhýbej* (2Tm 2,16). Platí to i o hádkách a sporech. Dá se říci, že to, co platí o křesťanských rodinách, platí stejně i o křesťanských společenstvích. Je někdy smutný pohled na bratrská setkání, kde se bratří vůči sobě chovají jako kohouti na smetišti.

... **utrhání (nactiutrhání)**

K utrhání (Kral. „rouhání“) patří znevažování bližních, jejich pomlouvání a zlehčování. Obvykle to rádi děláme v jejich nepřítomnosti, aby se nemohli bránit. I to je věc, které se jako křesťané máme vyvarovat.

... **každá špatnost**

Vše, co působí zlo, je ovocem starého člověka a má u nás mizet – máme „svlékat“ vše, co nás vede ke zlu.

Jak se k sobě chovat?

32 buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.

Poslední verš 4. kapitoly je pozitivní – ukazuje jaké jsou **vlastnosti nového člověka**, jak se tedy nový člověk chová, jaké jsou projevy jeho života, co by mělo pro něj být charakteristické.

... buďte k sobě navzájem laskaví (dobrotiví) – (chréstos)

Slovní základ *chrést* pro dobrotivost je použit mj. v následujících souvislostech:

Ovoce Božího Ducha však je ... laskavost... (Ga 5,22)

Láska je ... laskavá (1K 13,4). (*chrestoenesthai*)

Totéž najdeme u Ko 1,11 a 3,12.

Často se tento výraz používá pro Boží dobrotivost (Ž 31,20; 65,12; 86,17; Ř 2,4). V kalendáři *Cestou životem 1973*, str. 159 se říká, že dobrotivost znamená též ohleduplnost, šetrnost k druhým.

Znovuzrozený člověk tedy nejen opouští (svléká) staré vlastnosti, které byly zdrojem zla, neporozumění a těžkostí, ale má také nové vlastnosti, které přirozený člověk sám o sobě mít nemůže. Patří k nim zcela určitě **laskavost** či **ohleduplnost**. Starý člověk jde za svými zájmy a cíli, ohleduplnost je jen předstíraná. Nový člověk se ale ve svém nitru ptá, zda jeho zájmy nejsou na úkor ostatních a zda nepůsobí bližním nějakou újmu, zda není příliš sobecký.

Časování starého člověka je notoricky známé: 1. osoba – já, 2. osoba – ty, 3. osoba – on/ona. Tedy – nejprve já, pak bližní a nakonec Bůh. Učme se však Božímu pořadí, které je přesně opačné – nejprve Bůh, pak bližní a nakonec já.

... milosrdní

Na jedné konferenci jsme si řekli, že milosrdenství je projev vůči tomu, kdo není schopen si pomoci sám. Je to čin na rozdíl od milosti. Milosrdenství je provázeno soucitem s bližními. Jejich osud nám není lhostejný. Ale je to víc než soucit – protože soucit je jen pocit. Milosrdenství končí činem ve prospěch potřebných.

Pán Ježíš řekl dvakrát *Chci milosrdenství, ne obět'* v souvislosti s prorockým slovem v Oz 6,6.

Poprvé tato slova řekl v souvislosti s celným Matoušem. Pro farizeje a „pravověrné Izraelity“ byl Matouš odepsaný případ – hříšník, který zasluhuje věčnou záhubu. Pán Ježíš se nedíval, jaký Matouš je, ale viděl, co z něj může být. Proto se k němu sklání.

Jedním z charakteristických rysů nového člověka je, že bere bližní bez předsudků – bez ohledu na to, co řeknou jiní.

Podruhé tato slova řekl (Mt 12,7) ve chvíli, kdy farizeové obviňovali učedníky, že znesvěcují sobotu nedovolenou prací. Bylo to na poli, kde hladoví učedníci trhali klasy a jedli vydrolené zrní. Pán je ale proto na rozdíl od farizeů neodsoudil. Naopak – připomněl jim milosrdenství kněze, který se rozdělil s Davidem a jeho muži o chleby ze stolu ve stánku smlouvy, které měli jíst kněží. David měl hlad. Kdyby tyto chleby vzal sám – byla by to nepochybně svatokrádež. Ale velekněz byl milosrdný – viděl hlad těchto mužů a rozdělil se s nimi o to, co patřilo jemu. (viz 1S 21,1-7)

Učme se i my vidět potřeby našich bližních a mít s nimi soucit. Možná se nám bude zdát, že jsme duchovnějším, že **my** bychom tohle nepotřebovali. Nejde-li však o hřích, učme se milosrdenství.

Milosrdenství je víc než obět'. Není výstižnějšího obrazu než podobenství Pána Ježíše o milosrdném Samařanovi. Kněz i levita z tohoto příběhu byli nepochybně hluboce zbožní lidé, ale nepochopili, že jejich zbožnost je mimo.

Toto slovo platí pro celý náš život – jak pozemský, tak i život víry. Kolik je lidí,

spěchajících obrazně z Jeruzaléma do Jericha – pryč od Boha, a následně zbitých, zmrzačených a bez pomoci! Kněz i levíta jej dobře viděli, ale obešli jej a šli dál. Nebyla to jejich povinnost! Ale **nový člověk** dělá víc než **povinnost**. Vždyť Pán Ježíš dělal nesrovnatelně víc, než byla **povinnost**, jemu šlo o záchranu člověka! A takoví máme být i my (viz též Ko 3,13).

... odpouštějte si navzájem

Další vlastností věřícího člověka má být schopnost odpouštět, zapomenout na zlo a křivdy a už **nikdy** je nepřipomínat. Boží vůle v tomto směru je jednoznačná. Jen si připomeňme následující místa: ... *odpouštějte, co proti druhým máte, aby i váš Otec, který je v nebesích, vám odpustil vaše přestoupení* (Mk 11,25). A nebo ... *odpouštějte a bude vám odpuštěno* (L 6,37).

V životě se často stává, že někomu, třeba i nevědomky, ublížíme. Totéž se stává i opačně. Jediná cesta k nápravě narušených vztahů je **odpuštění**, ne vynucená satisfakce (zadostiučinění). Bez odpuštění není společný život myslitelný. Proto máme odpouštět.

Petr se jednou ptal Ježíše, kolikrát má odpustit svému bratru, zda stačí 7x denně. (Mt 18,21). Ježíš mu odpověděl, že má odpouštět více (nejméně 70krát). U L 17,4 čteme o tom, že kdyby někdo proti nám zhřešil 7x během dne a litoval by toho, že mu máme odpustit. Uvedené číslo 7 nebo 70x7 není pouze číselným výčtem jednotlivých případů, po jejichž vyčerpání by už nebylo třeba odpouštět. Je to spíše jako číslo dokonalosti výrazem toho, že máme být **vždycky** hotovi odpouštět.

Jak máme odpouštět?

Jako i Bůh v Kristu odpustil vám. Když Bůh odpustí, už prohřešek nikdy nepřipomíná. Odpustím jim jejich nepravost a jejich hříchy už nebudu připomínat (Jr 31,34). *Já, já sám vymažu kvůli sobě tvoje nevěrnosti, na tvé hříchy nevzpomenu* (Iz 43,25). Stejně máme postupovat i my. Odpuštěné prohřešky nesmíme připomínat. „Odpustím, ale nezapomenu“ – to není odpuštění.

A kdy máme odpouštět?

Pokaždé nejdříve, jak jsme schopni – jakmile utrpěnou křivdu zpracujeme (to obvykle chvíli trvá). Pán Ježíš (a podobně i první křesťanský mučedník Štěpán) prosil za své trýznitele okamžitě: *Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí*. Nečekal, až ti, co mu ublížili, přijdou a budou prosit o odpuštění. My často ve své ješitnosti uražení čekáme, až přijde ten druhý, vždyť přece on je vinen! Opomíjíme, že většinou bývá při střetech pochybení na obou stranách, že akce vyvolává reakci. Nebojme se udělat první krok – ten je požehnaný. Učme se odpouštět si vzájemně – vycházet si vstříc.